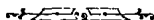

—== ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԱՐԲԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ —==

ԼՈՒՍԱՊԱՏԿԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ
ԱՍՏՂԱՐԱՇԵՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Լուսապատկերի վերլուծման սկզբունքները ծանօթ են: Գիտենք որ բոլորքեալ կազէ մը արծկուած լոյսը՝ լուսապատկեր մը կու տայ որ ծեացած է փայլուն գիծերէ, որոնց գոյնէն և խմբումէն կը ճանչնանք այդ կազին քիմիական բաղադրութիւնը: Հաստատուն կամ հեղուկ մարմիններն իրենց հրաշէկ վիճակնուն մէջ, ընդհակառակն, միաշար լուսապատկեր մը կու տան անզօր գոյներով, որ միշտ նոյն է ամեն նիւթոց համար ալ. միայն թէ այդ լուսապատկերին մէջ ձգուած կան մութ գիծերու հետքեր, երբոր շոգեղէն գուրջի մը ընդհատէ լուսաւոր վառարանէն արծկուած ճառագայթներուն մի քանին իրենց ընթացքէն, այն ատեն այդ մութ գիծերը կը յատկանշեն այն շոգեղէն գուրջիներն որոնք կը շրջապատեն հրաշէկ մարմինը: Ահա այսպէս, այն սև գիծերն որոնք Ֆրաունհոֆերի գիծը կ'ըստին, և հազարաւորներ կը համրուին անոնցմէ աւելուն լուսապատկերին մէջ, մեզի կը սուրբենք թէ ինչ բանէ կը բաղկանայ աւելուն միջնուորտը: Ասոնք կը հաւաստեն մեզի, մէկ խօսքով, թէ զմեզ լուսաւորող աստղը բաղադրուած է այն նիւթէն որով երկիրս զտնգեալ է, վասն զի հոն կը գտնուին երկրիս տարեւաց մեծագոյն մասը:

Հաստատուն աստեղաց լուսապատկերս

ներն շատ նմանութիւն ունին արեւուն լուսապատկերին հետ: Անոնք, յայտնի է, հաստատուն մարմիններ են մերինին պէս, շրջապատեալ կազային միջնուորտէ որ կը պարունակէ երկրային տարեւաց բազմաթիւ հոյլ մը՝ շոգեոյ վիճակի մէջ: Անգագի կարծիքով, կարելի է զանոնք դասակարգել չորս գլխաւոր տիպարներու, որոնց իւրաքանչիւրը կ'իշխէ երկնքի մասնաւոր սահմանափայրերու մէջ: Առաջին տիպարն կը բովանդակէ իր մէջ սպիտակ կամ կապոյտ աստղերն, ինչպէս Սիրիոս և Վէկա, որ յատկանիշը ունի քանի մը ստուար մութ գիծեր, որոնց շատութիւնը ցոյց կու տայ ջրածինի գոյութիւնը բարձրաստիճան օդախառնումով մը: Երկրորդ տիպարն կը բովանդակէ իր մէջ դեղին աստղերն, այնպէս որ Ալծն և Աբդուրոսն իրենց լուսապատկերներուն նուրբ և բազմաթիւ գիծերուն պատճառաւ, կազմութեան տեսակէտով, շատ աւելի կը մօտենան մեր արեւուն: Միւս երկու տիպարներն հաւանօրէն կազային միջնուորտ ունին վար աստիճանի օդախառնումով:

Բացի սակաւադեպ զարտուղութիւններէ, երկրիս տարրերէն ամենէն աւելի առատ գտնուողներն աստղերուն մէջ՝ յատկապէս անոնք են որ կարևոր կը համարուին մեր մոլորակին վրայ եղած կեանքի գոյութեան համար, և են ջրածին, նատրոն, մագնէսիւս, երկաթ ևն... և ամեն հաւանականութիւն կայ ենթադրելու

որ այս մարմնոց միջնորդները լի են ջրային գոլորշիներով:

Աստղերը կը նմանին, հետևաբար, մեր արևուն՝ իրենց կազմութեան ընդհանուր յատկագիծովը, բայց այս յատկագծի միութեան հետ՝ կան անհատական բաւական որոշիչ տարբերութիւններ ալ, որոնք կը տեսնուին արդէն շատ մը աստղերու գունաւոր ըլլալէն, Լուսադէտը մեզի կը սովորեցնէ որ աստղերուն այդ գոյները առաջ կու գան երկնային մարմինները շրջապատող կազային պատեանէն: Իրենց միջնորդարին մէջ առկախ եղած գոլորշիներն մարեմու ազդեցութիւն ունենալով, բորբոքեալ վառարաններէն արձկուած՝ ներմակ լոյսը բաղկացնող ճառագայթներուն մէկ մասը կը նշանակէ թէ ինչ ինչ գոյներ՝ որոնք բնաւ նուազած չեն, աւելի տիրող են մինչև մեզի հասած լոյսին մէջ, և սկիզբէն ի վեր կարմիր, դեղին, կապոյտ կ'երևին մեզի, ինչպէս գունաւոր ապակիէ անցուած լոյսը: Կարմրագոյն աստղերն միջնորդար մ'ունին որ կ'անհետացնէ կանաչ և կապոյտ ճառագայթներն: Կապուտագոյն են այն աստղերը, որոնք զրկուած են իրենց կարմիր և դեղին ճառագայթներէն, և այսպէս ըստ կարգիւ:

Երկնի երեսը երբեմն նոր աստղեր կը տեսնուին, որոնք ապա կը շիջանին: Լուսապատկերի վերլուծումը գոհացուցիչ բացատրութիւն մը կու տայ այն երևոյթին: ... Յամին 1866 մայիս 12ին անգղիացի աստղագէտ արուեստասէր մը՝ յանկարծակի աստղեց որ երկրորդ կարգի աստղ մը բռնկած էր Հիսիսային Պտակ համաստեղութեան մէջ: Ամսոյն 15էն սկսեալ աստղագէտ մը կըցաւ իր լուսադէտը ուղղել նոր աստղին վրայ: Նախ աստղեց որ հոն երկու վերադիր լուսապատկերներ կային: մէկ լուսապատկերը սովորական, միաշար, բարակ և մութ գիծերով էր, նման բոլոր աստղացի մէջ եղածներուն, իսկ միւսն կազային լուսապատկեր մ'էր չորս փայլուն գիծերէ կազմուած՝ որոնց երկուքը ջրածինի յատուկ էին: Աստղին

փայլը արագաբար կը նուազէր: Տասներկու օրուան մէջ երկրորդ կարգէն՝ ութերորդ կարգի մեծութեան իշաւ: Լուսապատկերին ճնշութիւնը ո՛չ մի տարակոյտ չի թողուր գննուած նիւթին քննութեան վրայ: Աստղ մ'է ան, որ յանկարծ շրջապատուած է բորբոքեալ ջրածինէ: Հաւանօրէն հրաշնչութիւն մը տեղի ունեցած պիտի ըլլայ և կազի մեծաքանակ գանգուած մը դուրս ժայթքած, որ կ'այրէր աստղին մակերևութին վրայ բաղադրութիւն մը կազմելով՝ ուրիշ մի քանի տարբերաց հետ: Աշխարհ մը՝ հոյ գնարակ եղած է, ինչպէս Սոլոմոն և Գիոմոր: Կազի պաշարը սպառելով՝ բոցերն դադրեր են և աստղը իր նախկին վիճակի ստացել է: Միւս կողմանէ չմոռնանք որ այս հրդեհը գուցէ շատ դարերէ ի վեր՝ արդէն իսկ մարած էր:

ՌԱՒԻՈ. Հանդէս Երկուց Աշխարհաց:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ Ք

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՆՈՒՆԱԳԱՆՈՒԴԵՍԸ

ԲԱՏԱՌԱՅԻ ՄԷՋ

Վ նենտկոյ հայկական նուազահանդէսը՝ նախաձեռնարկն եղաւ Բատուայի մէջ սարքելու համար աւելի չֆի մը՝ ի նպատ տեղական կարմիր Խաչին: Նախաձեռնողն էր Բրոք. Ասպետ Երուանդ Արշակեան, նախկին արալերու Մուրատ Ռաֆայելեան վարժարանի, որ իր անձնական ծախքերով կազմակերպեց այս թէ՛ հայրենասիրական և թէ՛ բարեգործական հանդէսը: Տեղական և շրջակայ քնտիր դատակարարի բազմութիւն մը, որոնք մէջ յիշելու է Բատուայի և Ռովիկոյի եպիսկոպոսները, գիւտարական և քաղաքական անձինքն, լեցուած էին Վերտի հոյաւ կայ և ճախարդուազ թատրոնին մէջ: Հանդէսը բացուեցաւ իտալացի հայասէր Կասրէրինի բուն և եռանդաբեր ճառով, որ համառօտակի նկարագրեց հայու տառապանքները, վիշտերը, հալածանքները, որոնց ցուրը արդէն իսկ կը

1. Անճոն Հետադրութեան պատճառաւ որ զմեզ կը բաժնէ աստղերն, իրենց արձկած լոյսը մեզի տարնէր կամ նոյն իսկ դարեր ետքը կը հասնէ: